

TENTAMEN I TATA83 (FLERVARIABELANALYS)
2024-03-24 KL 14-19

Inga hjälpmedel tillåtna. Uppgifterna bedöms med 0-3 poäng.
Betygsgränser: 8/11/14 poäng ger betyg 3/4/5.

1. (i) Beräkna gränsvärdet $\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x \tan(y)}{x^2+y^2}$ eller visa att det inte existerar (2p)
  - (ii) Beräkna gränsvärdet $\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{3x^2y^2 - x^2 - y^2}{x^2+y^2}$ eller visa att det inte existerar (1p)
2. (i) Bestäm en tangentvektor till kurvan $(x(t), y(t), z(t)) = (6t - 11, \frac{t^3}{4}, 2t^2 - 2t - 3)$ ($t \in \mathbb{R}$) i punkten $(x, y, z) = (1, 2, 1)$ (1p)
  - (ii) Bestäm på formen $Ax + By + Cz + D = 0$ tangentplanet till nivåytan $xy^2z + 2x^2yz^2 = 8$ i punkten $(x, y, z) = (1, 2, 1)$ på ytan (1p)
  - (iii) Beräkna riktningsderivatan av $f(x, y, z) = yz^2e^x$ i punkten $(0, 2, 1)$ i den riktning som ges av vektorn $(2, 1, 2)$ (1p).
3. Bestäm alla lokala maximi- och minimipunkter samt sadelpunkter till funktionen $f(x, y) = x^3 + 12xy^2 + x^2 + 4y^2$.
4. Bestäm största och minsta värde, om de finns, av funktionen $f(x, y) = yx^2 + 3x - y$, på eller innanför triangeln med hörn $A(0, 0), B(0, -2), C(2, -2)$.
5. Beräkna dubbelintegralen $\int \int_D (xy - 2x^2) dx dy$, där D ges av olikheterna $0 \leq x + y \leq 1, 1 \leq 2x - y \leq 3$.
6. Bestäm lösningen $f(x, y)$ till den partiella differentialekvationen $4y^2 f''_{xx} - 4y f''_{xy} + f''_{yy} - 2f'_x = 4$ med bivillkoren $f(x, 0) = 0$ och $f'_y(x, 0) = e^x$, genom att byta till variablerna $u = x + y^2$ och $v = y$.
7. Finn volymen av den kropp som begränsas av ytorna $z = 21 - 4y$ och $z = x^2 + y^2$.

①

$$\textcircled{1} \quad (i) \quad \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x \tan y}{x^2 + y^2} = G$$

Oks $\begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$; $U|_{x\text{-achse}} = \frac{x \cdot \tan 0}{x^2 + 0^2} = \frac{0}{x^2} = 0 \rightarrow 0$ di $x \rightarrow 0$

$U|_{y\text{-achse}} = \frac{0 \tan y}{0^2 + y^2} = \frac{0}{y^2} = 0 \rightarrow 0$ di $y \rightarrow 0$

Kolla $U|_{y=x} = \frac{x \tan x}{x^2 + x^2} = \frac{\tan x}{2x} \rightarrow \frac{1}{2}$ di $x \rightarrow 0$

$\Rightarrow$ G saknas dy $U \neq \frac{1}{2}$

$$(ii) \quad \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{3x^2y^2 - x^2 - y^2}{x^2 + y^2} = G$$

Oks $\begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$; $U|_{x\text{-achse}} = \frac{3x^2 \cdot 0^2 - x^2 - 0^2}{x^2 + 0^2} = -1 \rightarrow -1$ di $x \rightarrow 0$

$U|_{y\text{-achse}} = -1 \rightarrow -1$ di $x \rightarrow 0$

Bertrachte $|U - (-1)| = \frac{3x^2y^2}{x^2 + y^2} \leq \frac{3p^4}{p^2} = 3p^2 \rightarrow 0$ di $p \rightarrow 0$

$\Rightarrow \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} U = -1$

$$\textcircled{2} \quad (i) \quad \overset{F(t)}{(x(t), y(t), z(t))} = (6t-11, \frac{t^3}{4}, 2t^2-2t-3) \quad \textcircled{2}$$

i punkten $(x, y, z) = (1, 2, 1)$

Bestäm t ~ punkten, Obs $t=2$ (Kontroll: $(1, 2, 1)$)

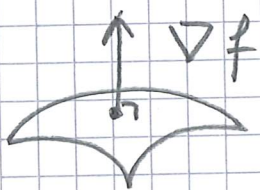
$$F'(t) = (6, \frac{3t^2}{4}, 4t-2), \Rightarrow$$

$$F'(2) = (6, 3, 6)$$

(ii) nivåyta $\overset{f(x,y,z)}{xy^2z + 2x^2yz^2} = 8$

i punkten $(1, 2, 1)$

Kontroll: $1 \cdot 2^2 \cdot 1 + 2 \cdot 1^2 \cdot 2 \cdot 1^2 = 8$ ok!

$$\nabla f = (y^2z + 4xy z^2, 2xyz + 2x^2z^2, xy^2 + 4x^2yz)$$

$$\nabla f(1, 2, 1) = (2 \cdot 1 + 4 \cdot 1 \cdot 2 \cdot 1^2, 2 \cdot 1 \cdot 2 \cdot 1 + 2 \cdot 1^2 \cdot 1^2, 1 \cdot 2^2 + 4 \cdot 1^2 \cdot 2 \cdot 1) = (12, 6, 12) \sim (2, 1, 2)$$

$\Rightarrow$ tangentplan till ytan i punkten:

$$2 \cdot (x-1) + 1 \cdot (y-2) + 2 \cdot (z-1) = 0 \Leftrightarrow$$

$$\underline{2x + y + 2z - 6 = 0}$$

(iii) $\frac{f'}{|\nabla|}$ $(0, 2, 1)$? där $\nabla = (2, 1, 2)$ o $f = y \cdot z^2 \cdot e^x$

$$\nabla f = (e^x \cdot yz^2, z^2 \cdot e^x, 2yz e^x)$$

$$\nabla f(0, 2, 1) = (e^0 \cdot 2 \cdot 1^2, 1^2 \cdot 1, 2 \cdot 2 \cdot 1 \cdot e^0) = (2, 1, 4)$$

$$|\nabla| = \sqrt{2^2 + 1^2 + 4^2} = 5, \quad \frac{\nabla}{|\nabla|} = \frac{1}{5} (2, 1, 4) \Rightarrow$$

③

$$f'_{\frac{\bar{v}}{|\bar{v}|}}(0,2,1) = \nabla f(0,2,1) \cdot \frac{\bar{v}}{|\bar{v}|} = (2,1,4) \cdot \frac{1}{3} (2,1,2) =$$

$$= \frac{1}{3} (4+1+8) = \underline{\underline{\frac{13}{3}}}$$

③ Bestimmen lokale Extrempunkte samt Sattelpunkte

Sei $f = x^3 + 12xy^2 + x^2 + 4y^2$

Obs $f \in C^1(\mathbb{R}^2)$.

1) Stationäre Punkte: $\nabla f = \vec{0} \Leftrightarrow \begin{cases} f'_x = 0 \\ f'_y = 0 \end{cases}$

$$\begin{cases} 3x^2 + 12y^2 + 2x = 0 & (1) \\ 24xy + 8y = 0 & (2) \end{cases}$$

(2): $3xy + y = 0 \Leftrightarrow y(3x+1) = 0$

(a) $y = 0 \xrightarrow{(1)} 3x^2 + 2x = 0 \Leftrightarrow x(3x+2) = 0$

$\Leftrightarrow x_1 = 0, x_2 = -\frac{2}{3} \Rightarrow \underline{P_1(0,0)} \quad \underline{P_2(-\frac{2}{3}, 0)}$

(b) $x = -\frac{1}{3} \xrightarrow{(1)} 3 \cdot (-\frac{1}{3})^2 + 12y^2 + 2 \cdot (-\frac{1}{3}) = 0$

$\frac{1}{3} + 12y^2 - \frac{2}{3} = 0 \Leftrightarrow 12y^2 = \frac{1}{3} \Leftrightarrow 36y^2 = 1 \Leftrightarrow$

$y = \pm \frac{1}{6} \Rightarrow \underline{P_3(-\frac{1}{3}, \frac{1}{6})}, \underline{P_4(-\frac{1}{3}, -\frac{1}{6})}$

2) P: $Q(h,k) = f''_{xx}(P) \cdot h^2 + 2f''_{xy}(P) \cdot h \cdot k + f''_{yy}(P) \cdot k^2$

$f''_{xx} = (f'_x)' = 6x + 2, f''_{xy} = (f'_x)'_y = 24y, f''_{yy} = 24x + 8$

(1)

	f''_{xx}	f''_{xy}	f''_{yy}
P_1	$6 \cdot 0 + 2 = 2$	$24 \cdot 0 = 0$	$24 \cdot 0 + 8 = 8$
P_2	$6 \cdot (-\frac{2}{3}) + 2 = -2$	$24 \cdot 0 = 0$	$24 \cdot (-\frac{2}{3}) + 8 = -8$
P_3	$6 \cdot (-\frac{1}{3}) + 2 = 0$	$24 \cdot \frac{1}{6} = 4$	$24 \cdot (-\frac{1}{3}) + 8 = 0$
P_4	$6 \cdot (-\frac{1}{3}) + 2 = 0$	$24 \cdot (-\frac{1}{6}) = -4$	$24 \cdot (-\frac{1}{3}) + 8 = 0$

$Q_1(h,k) = 2h^2 + 8k^2$, pos. def. $\Rightarrow P_1$ är en str. loka. min. punkt

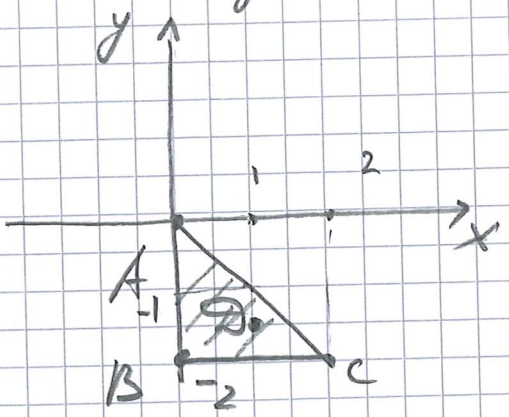
$Q_2(h,k) = -2h^2 - 8k^2$, neg. def. $\Rightarrow P_2$ är en str. loka. max. punkt.

$Q_3(h,k) = 24hk$, indefinit $\Rightarrow P_3$ är en sadelpunkt.

$Q_4(h,k) = -24hk$, indefinit $\Rightarrow P_4$ är en sadelpunkt.

(7) $f(x,y) = yx^2 + 3x - y \rightarrow$ max/min på

triangeln med hörn $A(0,0)$, $B(0,-2)$, $C(2,-2)$

Obs 1) f är kontin.
2) D är kompakt $\Rightarrow$

f har max o min

(1) inre stat. punkter: $\nabla f = \vec{0} \Leftrightarrow \begin{cases} f'_x = 0 \\ f'_y = 0 \end{cases}$

$$\begin{cases} 2xy + 3 = 0 & (1) \\ x^2 - 1 = 0 & (2) \end{cases} \Rightarrow x = \pm 1 \quad (1)$$

$$x=1, \quad 2 \cdot 1 \cdot y + 3 = 0 \Rightarrow y = -\frac{3}{2} \Rightarrow P_1(1, -\frac{3}{2}) \quad (5)$$

$$x=-1, \quad 2 \cdot (-1) \cdot y + 3 = 0 \Rightarrow y = \frac{3}{2} \Rightarrow P_2(-1, \frac{3}{2})$$

Oks $P_1 \in \text{Int } \mathcal{D}$ (a kandidat)

$P_2 \notin \text{Int } \mathcal{D}$ (ej kandidat)

$$f(P_1) = -\frac{3}{2} \cdot 1^2 + 3 \cdot 1 - (-\frac{3}{2}) = -\frac{3}{2} + 3 + \frac{3}{2} = \underline{\underline{3}}$$

(kandidatvårde)

(2) Randen: $\text{Bd } \mathcal{D} = AB \cup BC \cup AC$

$$AB: \begin{cases} x=0 \\ y=t, \quad t \in [-2, 0] \end{cases}$$

$$f|_{AB} = f(0, t) = t \cdot 0 + 3 \cdot 0 - t = -t = g_1(t), \quad t \in [-2, 0]$$

en-var: $g_1'(t) = 0, \quad t \in (-2, 0)$

$$-1 = 0 \quad \text{ingen lösningar.}$$

$$BC: \begin{cases} x=t \\ y=-2, \quad t \in [0, 2] \end{cases}$$

$$f|_{BC} = f(t, -2) = -2 \cdot t^2 + 3t - (-2) = -2t^2 + 3t + 2 = g_2(t),$$

$$t \in [0, 2]$$

en-var: $g_2'(t) = 0, \quad t \in (0, 2)$ ↙ oks

$$-4t + 3 = 0 \Leftrightarrow t = \frac{3}{4} \in (0, 2)$$

$$\Rightarrow P_3\left(\frac{3}{4}, -2\right) \text{ a kandidat, } f(P_3) = -2 \cdot \left(\frac{3}{4}\right)^2 + 3 \cdot \frac{3}{4} + 2 =$$

$$= -\frac{9}{8} + \frac{9}{4} + 2 = 2 + \frac{9}{8} = \underline{\underline{\frac{25}{8}}} \quad (\text{kandidatvårde})$$

AC: $\begin{cases} x=t \\ y=-t, \quad t \in [0,2] \end{cases}$

$f|_{AC} = f(t,-t) = -t \cdot t^2 + 3t - (-t) = -t^3 + 4t, \quad t \in [0,2]$
 $g_3(t)$

en-var: $g_3'(t) = 0, \quad t \in (0,2)$
 $-3t^2 + 4 = 0 \Leftrightarrow t_{1/2} = \pm \frac{2}{\sqrt{3}}$

Obs $\frac{2}{\sqrt{3}} \in (0,2)$
 $-\frac{2}{\sqrt{3}} \notin (0,2)$ $\Rightarrow P_4 \left(\frac{2}{\sqrt{3}}, -\frac{2}{\sqrt{3}} \right)$ (en kandidat)

$f(P_4) = -\frac{2}{\sqrt{3}} \left(\frac{2}{\sqrt{3}} \right)^2 + 3 \cdot \frac{2}{\sqrt{3}} - \left(-\frac{2}{\sqrt{3}} \right) =$
 $= \frac{16}{3\sqrt{3}}$ (Kandidatvärde)

Hörn (A, B, C): $f(A) = \underline{0}, \quad f(B) = \underline{2},$
 $f(C) = -8 + 6 + 2 = \underline{0}$ (kandidatvärden)

(3) Lista ut funns kandidatvärde o plöcker från
 max/min: $\left\{ 3, \frac{25}{8}, \frac{16}{3\sqrt{3}}, 0, 2 \right\}$

Obs $0 < 2 < 3 < \frac{25}{8}$. jämför $\frac{25}{8} \overset{?}{>} \frac{16}{3\sqrt{3}}$ (kvadrera!)

$\frac{625}{64} \overset{?}{>} \frac{256}{27}$ eller $16875 > 16384$

$\Rightarrow \begin{cases} \max_{\mathcal{D}} f = \frac{25}{8} & \text{antals i } P_3 \left(\frac{3}{4}, -2 \right) \\ \min_{\mathcal{D}} f = 0 & \text{antals i } A \text{ o } C. \end{cases}$

$x(y-2x) = \frac{u+v}{3}$

5 $I = \iint_D (xy - 2x^2) dx dy, \sqrt{2x}$

$D = \left\{ 0 \leq \underset{u}{x+y} \leq 1, 1 \leq \underset{v}{2x-y} \leq 3 \right\}$

$\begin{cases} u = x+y \\ v = 2x-y \end{cases} \quad \frac{\partial u v}{\partial x y} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 2 & -1 \end{bmatrix}, \left| \frac{dxy}{d uv} \right| = \frac{1}{3}$
 $-1-2 = -3$

$\Rightarrow I = \iint_{D_{uv}} \frac{(u+v)}{3} \cdot (-v) \cdot \frac{1}{3} du dv =$

$\left\{ 0 \leq u \leq 1, 1 \leq v \leq 3 \right\}$

$-\frac{1}{9} \int_0^1 \left(\int_1^3 (uv + v^2) dv \right) du =$

$-\frac{1}{9} \int_0^1 \left(\frac{uv^2}{2} + \frac{v^3}{3} \right) \Big|_1^3 du = -\frac{1}{9} \int_0^1 \left(u \cdot \frac{9}{2} + \frac{27}{3} \right) - \left(\frac{u}{2} + \frac{1}{3} \right) du$

$= -\frac{1}{9} \int_0^1 \left(4u + \frac{26}{3} \right) du = -\frac{1}{9} \left[4 \frac{u^2}{2} + \frac{26}{3} u \right]_0^1 =$

$= -\frac{1}{9} \left[\left(2 + \frac{26}{3} \right) - 0 \right] = -\frac{1}{9} \cdot \frac{32}{3} = -\frac{32}{27}$

6 Bestän lsg f till PDE

$4y^2 f''_{xx} - 4y f''_{xy} + f''_{yy} - 2f'_x = 4$

med $f(x,0) = 0, f'_y(x,0) = e^x$

subst. $u = x+y^2, v = y$

$$f'_x = f'_u \cdot u'_x + f'_v \cdot v'_x = f'_u$$

$$f'_y = f'_u \cdot u'_y + f'_v \cdot v'_y = 2y \cdot f'_u + f'_v$$

$$f''_{xx} = (f'_x)'_x = (f'_u)'_x = f''_{uu}$$

$$f''_{xy} = (f'_x)'_y = (f'_u)'_y = 2y \cdot f''_{uu} + f''_{uv}$$

$$f''_{yy} = (f'_y)'_y = (2y \cdot f'_u + f'_v)'_y =$$

$$= 2 \cdot f'_u + 2y \cdot (f'_u)'_y + (f'_v)'_y = 2 \cdot f'_u + 2y(2y \cdot f''_{uu} + f''_{uv}) + (2y \cdot f''_{vu} + f''_{vv}) = 2f'_u + 4y^2 \cdot f''_{uu} + 4y f''_{vu} + f''_{vv}$$

Ny PDE:

$$4y^2 \cdot f''_{uu} - 4y(2y \cdot f''_{uu} + f''_{uv}) + 2f'_u + 4y^2 \cdot f''_{uu} + 4y f''_{vu} + f''_{vv} - 2f'_u = 4$$

$$\boxed{f''_{vv} = 4} \quad f''_{vv} = (f'_v)'_v \Rightarrow$$

$$f'_v = \int 4 \, dv = 4v + c(u),$$

$$f = \int f'_v \, dv = \int (4v + c(u)) \, dv = \underline{2v^2 + c(u) \cdot v + d(u)}$$

$c(\cdot), d(\cdot)$ ar C^2 -funktioer.

$$\Rightarrow f(x,y) = 2y^2 + c(x+y^2) \cdot y + d(x+y^2)$$

Partiкуляр lös:

$$f(x,0) = 0 + \underbrace{c(x) \cdot 0}_0 + d(x) = 0 \Rightarrow \underline{d=0}$$

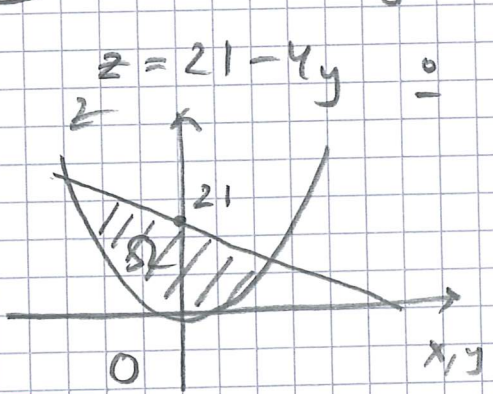
$$\Rightarrow f(x,y) = 2y^2 + c(x+y^2) \cdot y$$

$$f'_y = 4y + c(x+y^2) + c'(x+y^2) \cdot 2y^2$$

$$f'_y(x,0) = 0 + c(x) + 0 = e^x \Rightarrow$$

$$f(x,y) = 2y^2 + y \cdot e^{x+y^2}$$

⑦ Finn volumen av kroppen som avgrensas av

$$V = \iiint_{\Omega} 1 \, dx \, dy \, dz =$$

$$= \iint_{\mathcal{D}} ((21-4y) - (x^2+y^2)) \, dx \, dy;$$

$$\mathcal{D}: \begin{cases} z = 21 - 4y \\ z = x^2 + y^2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 21 - 4y = x^2 + y^2 \Leftrightarrow \\ x^2 + y^2 + 4y - 21 = 0 \Leftrightarrow \end{cases}$$

$$x^2 + (y+2)^2 - 4 - 21 = 0 \Leftrightarrow \underline{x^2 + (y+2)^2 = 5^2}$$

$$\Rightarrow \mathcal{D}: \underline{x^2 + (y+2)^2 \leq 5^2}$$

$$\Rightarrow V = \iint_{x^2 + (y+2)^2 \leq 5^2} (25 - x^2 - (y+2)^2) dx dy = \left. \begin{array}{l} u=x \\ v=y+2 \\ \frac{duv}{dxy} = \det \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} = 1 \end{array} \right\}$$

$$\Rightarrow V = \iint_{u^2 + v^2 \leq 5^2} (25 - u^2 - v^2) du dv = \left. \begin{array}{l} u = r \cos \varphi \\ v = r \sin \varphi \end{array} \right\}$$

$$= \int_0^{2\pi} \left(\int_0^5 (25 - r^2) \cdot r dr \right) d\varphi =$$

$$2\pi \int_0^5 (25r - r^3) dr = 2\pi \cdot \left(\frac{25 \cdot r^2}{2} - \frac{r^4}{4} \right) \Big|_0^5 =$$

$$= 2\pi \cdot \left(\frac{25 \cdot 25}{2} - \frac{(25)^2}{4} \right) = \frac{2\pi \cdot (25)^2}{4} = \underline{\underline{\frac{625\pi}{2}}}$$